

POLITICA OPEN SCIENCE

CONTROL DE CANVIS

Data	Revisió	Modificacions
13-06-2023	00	Creació del document

La promoció de la difusió de la recerca i la docència en el context de la societat de la informació actual i dels mitjans de comunicació electrònics ha generat la necessitat d'adoptar polítiques que impulsin l'accés obert i la publicació de contingut científic i acadèmic. En aquest sentit, l'Institut d'Investigació Sanitària Pere Virgili (IISPV) reconeix la importància de fomentar la Ciència Oberta i es compromet a desenvolupar una activitat científica oberta i col·laborativa.

La Ciència Oberta es fonamenta en el moviment d'accés obert (Open Access), el qual busca garantir l'accés permanent, lliure i sense restriccions als continguts científics i acadèmics, amb la finalitat de millorar l'accessibilitat a la recerca. Aquest moviment es regeix per principis com el reconeixement de l'autoria i la integritat del contingut. A més de l'accés obert, la Ciència Oberta també abasta altres components importants, com ara les dades obertes (Open Data), la revisió oberta per parells (Open Peer Review), el programari lliure, la ciència ciutadana i la formació oberta. Tots aquests elements tenen com a objectiu impulsar la col·laboració i el benefici de la societat en el seu conjunt.

Els orígens del moviment d'accés obert es remunten a l'any 2001, quan acadèmics de tot el món van signar la carta oberta als editors científics, sol·licitant la creació d'una biblioteca pública en línia que oferís de manera gratuïta i accessible el contingut complet dels materials publicats en medicina i ciències de la vida. Des de llavors, s'han emès importants declaracions que defineixen i donen suport a aquest moviment, com la Iniciativa d'Accés Obert de Budapest el 2001, la Declaració de Bethesda sobre Publicació d'Accés Obert el 2003 i la Declaració de Berlín sobre l'Accés Obert al Coneixement en Ciències i Humanitats el mateix any.

En l'àmbit europeu, la Comissió Europea ha implementat diverses mesures des de l'any 2006 per promoure l'accés obert als resultats de recerca finançats amb fons públics. Un exemple destacat és el programa Horitzó 2020, el qual estableix en la seva clàusula 29.2 que cada beneficiari ha de garantir l'accés obert a totes les publicacions científiques relacionades amb els seus resultats. Aquestes iniciatives europees afavoreixen l'accessibilitat i la difusió de la recerca científica.

A nivell nacional, a Espanya, la Llei de la Ciència, la Tecnologia i la Innovació (Llei 14/2011, d'1 de juny) estableix disposicions relacionades amb l'accés obert. Per exemple, en el seu article 37 s'especifica que el personal investigador l'activitat del qual sigui majoritàriament finançada amb fons dels Pressupostos Generals de l'Estat ha de publicar en accés obert una versió electrònica dels continguts definitius acceptats per a la seva publicació en els mitjans de recerca. Aquesta disposició promou la difusió de la recerca finançada amb fons públics i augmenta la visibilitat dels resultats obtinguts.

Així mateix, la Llei de la Ciència, la Tecnologia i la Innovació, en el seu article 38, estableix que les administracions públiques han de fomentar les activitats que contribueixin a millorar la cultura científica i la societat a través de l'educació, la formació i la divulgació. A Catalunya, el Consell Interuniversitari de Catalunya, l'any 2008, va sol·licitar a totes les universitats catalanes adoptar mecanismes per a la difusió de l'accés obert en la recerca científica. El Consell va aprovar el 2010 un document marc que regula la recerca a totes les universitats de Catalunya, impulsant així l'adopció de polítiques d'accés obert en l'àmbit universitari.

En aquest context, l'Institut d'Investigació Sanitària Pere Virgili (IISPV) de Tarragona s'adhereix i dona suport a les polítiques europees, estatals i autonòmiques en relació amb la Ciència Oberta. L'IISPV té un compromís total amb els principis fonamentals de la Ciència Oberta i considera que promoure una activitat científica oberta i col·laborativa és essencial per impulsar l'accessibilitat, la visibilitat i l'impacte de la recerca científica realitzada a l'institut.

La nova política de Ciència Oberta de l'IISPV es basa en la premissa que la recerca científica ha d'estar disponible de manera oberta i accessible per a tota la societat. Per a això, es promourà l'accés obert a les publicacions científiques generades a l'institut, garantint que estiguin disponibles en línia de forma gratuïta per a qualsevol usuari interessat. Aquesta política busca maximitzar l'impacte de la recerca, fomentant la col·laboració i la transferència de coneixement entre diferents actors i contribuint així a l'avenç científic i tecnològic.

A més de l'accés obert a les publicacions científiques, l'IISPV també promourà la divulgació i l'ús de dades obertes (Open Data). La disponibilitat de dades obertes permet la reproductibilitat dels estudis, facilita la col·laboració entre investigadors i permet un ús més ampli dels resultats de la recerca. L'IISPV implementarà les mesures necessàries per garantir la qualitat, la integritat i la disponibilitat de les dades generades en el marc de les seves investigacions.

Un altre component essencial de la política de Ciència Oberta de l'IISPV és el foment de la revisió oberta per parells (Open Peer Review), que implica la revisió oberta i transparent dels treballs científics per part de la comunitat científica. L'objectiu és reforçar la qualitat i la transparència del procés de revisió per parells, permetent una major participació i contribució d'experts en l'avaluació de la recerca realitzada a l'institut. Aquesta obertura i transparència en la revisió per parells reforça la confiança en els resultats científics i en facilita la validació per part de la comunitat acadèmica.

A més, l'IISPV promourà l'ús de programari lliure en les seves investigacions i projectes. El programari lliure proporciona la llibertat d'accedir, modificar i distribuir el codi font de les eines i programes utilitzats en la recerca. Aquesta obertura en l'ús del programari facilita la col·laboració, l'intercanvi de coneixement i la replicació d'estudis, contribuint així a la transparència i la reproductibilitat de la recerca científica.

El foment de la ciència ciutadana també és un element clau en la política de Ciència Oberta de l'IISPV. La ciència ciutadana implica la participació activa de la societat en la recerca científica, permetent la col·laboració entre científics i ciutadans en la generació de coneixement. L'IISPV fomentarà la participació de la societat en els seus projectes de recerca, involucrant la comunitat en la recollida de dades, la identificació de problemes i la presa de decisions científiques.

Finalment, l'IISPV es compromet a promoure la formació oberta, facilitant l'accés a recursos educatius i de formació en línia de manera gratuïta i oberta. Això permetrà als investigadors, estudiants i professionals de la salut accedir a material educatiu de qualitat, actualitzat i rellevant per al seu desenvolupament acadèmic i professional. La formació oberta contribueix a la democratització del coneixement i reforça la capacitat de la comunitat científica per afrontar els reptes i les oportunitats de la societat actual.

En resum, la política de Ciència Oberta de l'Institut d'Investigació Sanitària Pere Virgili de Tarragona té com a objectiu principal desenvolupar una activitat científica oberta i col·laborativa, basada en els principis d'accés obert, dades obertes, revisió oberta, programari lliure, ciència ciutadana i formació oberta. Aquesta política busca promoure l'accessibilitat, la visibilitat i l'impacte de la recerca científica realitzada a l'institut, contribuint així a l'avenç del coneixement i al benefici de la societat en general.

L'Institut d'Investigació Sanitària Pere Virgili (IISPV), d'acord amb les esmentades polítiques europees, estatals i autonòmiques, presenta un compromís total amb els principis fonamentals en què es basa la Ciència Oberta.

L'Institut d'Investigació Sanitària Pere Virgili exposa en el present document la seva nova política de Ciència Oberta amb l'objectiu de desenvolupar una activitat científica plenament oberta i col·laborativa.

POLITICA INSTITUCIONAL

L'IISPV, amb l'objectiu de fomentar l'accés lliure als resultats de la recerca desenvolupada, així com de promoure la implicació de la societat en la recerca, estableix els següents compromisos a desenvolupar durant els pròxims dos anys:

1. Signar la Declaració de Berlín sobre l'Accés Lliure a la Literatura Científica: L'IISPV es compromet a signar aquesta declaració, que promou l'accés obert a la literatura científica i acadèmica, donant suport així a la difusió ampla i gratuïta dels resultats de la recerca.
2. Designar un grup de treball per al desenvolupament de la política de Ciència Oberta, d'acord amb els principis de diversitat i igualtat: Es crearà un grup de treball dins de l'institut encarregat de desenvolupar i implementar la política de Ciència Oberta. Aquest grup promourà la participació de diferents perspectives i garantirà la igualtat d'oportunitats en l'accés i ús dels recursos científics.
3. Fomentar la publicació en obert de la producció científica del personal investigador de l'IISPV en repositoris normalitzats i reconeguts en la disciplina i compatibles amb les infraestructures europees: S'incentivarà activament el personal investigador de l'institut a publicar els seus treballs científics en accés obert, utilitzant repositoris de renom i reconeguts en el seu camp d'estudi. A més, s'assegurarà que aquests repositoris siguin compatibles amb les infraestructures europees per garantir una major visibilitat i accessibilitat dels continguts.
4. Desenvolupar una activitat formativa completa i transversal en l'àmbit de la Ciència Oberta per ampliar el coneixement del personal investigador i impulsar la cultura de la Ciència Oberta a l'Institut: Es duran a terme programes formatius exhaustius i multidisciplinaris sobre Ciència Oberta, amb l'objectiu de capacitar el personal investigador en els principis, pràctiques i eines relacionades amb la Ciència Oberta. Això fomentarà una cultura institucional que valori i promogui l'obertura en la recerca.

5. Definir i desenvolupar un programa d'assessorament als investigadors sobre les opcions de publicació en OA, copyright o llicències Creative Commons, etc.: Es posarà en marxa un programa d'assessorament personalitzat per als investigadors de l'IISPV, amb l'objectiu d'orientar-los sobre les diferents opcions de publicació en accés obert, els aspectes legals relacionats amb el copyright i les llicències Creative Commons. Això permetrà als investigadors prendre decisions informades i ètiques en relació amb la difusió dels seus resultats.
6. Dur a terme accions de coordinació entre el grup de treball de Ciència Oberta i l'àrea de Qualitat amb la finalitat de facilitar el suport per a la creació de plans de gestió de dades (PGD) de recerca: Es fomentarà una estreta coordinació entre el grup de treball de Ciència Oberta i l'àrea de Qualitat de l'institut, amb l'objectiu de proporcionar suport i orientació en la creació de plans de gestió de dades de recerca. Això garantirà una gestió, preservació i compartició adequada de les dades generades en els projectes de recerca.
7. Establir la publicació obligatòria en accés obert dels resultats finançats, total o parcialment, per convocatòries internes de l'Institut: Es determinarà com a requisit obligatori que els resultats de recerca finançats per convocatòries internes de l'IISPV siguin publicats en accés obert. Això assegurarà que els avenços científics generats amb fons interns estiguin disponibles de manera lliure i sense restriccions, maximitzant-ne l'impacte i la utilitat.
8. Fomentar la generació de dades de recerca procedents dels projectes finançats amb fons públics, seguint els principis FAIR (Findable, Accessible, Interoperable and Reusable), i que estiguin disponibles en obert en repositoris de dades obertes normalitzats i reconeguts en la disciplina: Es promourà activament la generació de dades de recerca provinents de projectes finançats amb fons públics, seguint els principis FAIR. Aquestes dades seran dipositades en repositoris de dades obertes reconeguts en la disciplina, cosa que facilitarà la seva cerca, accés, interoperabilitat i reutilització per part de la comunitat científica.
9. Adhesió al Consorci de Serveis Universitaris de Catalunya (CSUC) per fomentar la utilització de repositoris, amb la finalitat de recollir els continguts digitals generats per l'activitat investigadora dels seus membres i facilitar-ne la gestió i difusió, incloent la seva presentació, organització, accés i distribució: L'IISPV s'incorporarà al Consorci de Serveis Universitaris de Catalunya (CSUC) per promoure l'ús de repositoris en la recopilació i gestió dels continguts digitals generats en l'activitat investigadora. Això garantirà una gestió, organització, accés i distribució adequada dels recursos digitals, facilitant-ne la visibilitat i difusió tant dins com fora de l'institut.
10. Garantir el respecte dels drets d'autor, la propietat intel·lectual i la confidencialitat: L'IISPV es compromet a respectar els drets d'autor i la propietat intel·lectual en totes les seves activitats de recerca i difusió. A més, es garantirà la confidencialitat dels continguts que requereixin protecció, d'acord amb la normativa vigent i els acords establerts.

La implementació d'aquests 10 punts en la política institucional de l'IISPV reforçarà la cultura de la Ciència Oberta a l'institut, promovent l'accessibilitat, la transparència i l'impacte de la recerca desenvolupada, en línia amb els principis de la Ciència Oberta a nivell europeu, estatal i autonòmic.